

BELÜGYMINISZTERIUM
KÖZNEVELÉSI ÁLLAMTITKÁR

Tárgy: 245/2024. (VIII.8.) Korm. rendelettel
kapcsolatos tájékoztatás

Ügyintéző: Devecsei Lajos

Tel: +36 (1) 7959355

E-mail: lajos.devecsei@bm.gov.hu

Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete

Tisztelt Nagy Erzsébet Asszony!

A nevelési-oktatási intézményekben a tiltott és a használatában korlátozott tárgyak köréről, valamint a tárgyakra vonatkozó eljárásrend részletes szabályairól szóló 245/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 245/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet) értelmezésével kapcsolatosan feltett kérdéseire az alábbi válaszokat adom.

Mindenekelőtt a szabályozás alapjairól szeretnék egy rövid áttekintést nyújtani. A 245/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet törvényi alapja az állam működését érintő egyes törvények módosításáról szóló 2024. évi XXIX. törvényben foglalt törvényt módosítás, amely a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) módosításával teremtette meg a tiltott és használatban korlátozott tárgyak törvényben foglalt fogalmi körét. A korábbi – iskolai házirendre utalt – szabályozás helyett ugyanis a Kormány célja, hogy legyen egy egységes alapminimuma a korlátozásnak a használatukban korlátozott tárgyakra, tekintettel a tanulók megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez való jogára, az egészséghez való jogra, az oktatás zavartalanságának biztosítására, valamint a köz érdekére, a közbiztonságra.

A leírtak alapján a 245/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet szabályait az Nkt. 24. § (4) és (5) bekezdésben foglalt törvényi keretrendszerrel kell együtt értelmezni és alkalmazni.

Az 1., az 5. kérdésre, azaz a tulajdonhoz való jog megsértésére vonatkozó válasz:

A használatában korlátozott tárgyak tulajdonjoghoz kapcsolódó egyes részjogosítványainak ideiglenes korlátozása tekintetében a következő jogszabályokból indultunk ki:

A polgárjogi tulajdon részjogosítványai a birtoklás joga, a használat és hasznok szedésének joga, valamint a rendelkezési jog. Az Nkt. 24. § (4) bekezdése a tulajdonjoghoz kapcsolódó részjogosítványok közül csupán a birtoklás és használat részjogosítványait érinti ideiglenesen, meghatározott időszakra, a törvényben meghatározott értékek védelme érdekében.

a) A használatban korlátozott eszközök tulajdonjoga

A kérdés tekintetében nem releváns, hogy az érintett eszköz kinek a tulajdona és az sem, hogy az eszközt kiskorúak birtokolják.

A jogszabályok mindenki számára megismerhetőek, azok nyilvánosak [elérhetőek a nemzeti jogszabálytárban, a Magyar Közlönyben és az Nkt. értelmében az iskola kötelessége tájékoztatni a tanulót a jogairól és kötelezettségeiről], továbbá, akik a hatálya alá tartoznak és a szabályok érintik [a jogszabály címzettje], azoknak ismerni kell. A kiskorú gyermek esetében a szülő azzal a tudattal bizza rá a saját tulajdonában álló eszközt a gyermekekre, hogy tudja, ismernie kell, milyen szabályok vonatkoznak annak az iskolába történő bevitelére esetén. (Meg kell jegyezni, hogy az Nkt. több magatartási szabályt is tartalmaz a kiskorúak számára, amelyet cselekvőképességre tekintet nélkül be kell tartaniuk.)

b) A tulajdonhoz való jog:

A tulajdonhoz való jog nem korlátozhatatlan alapvető jog, melyet az Európai Unió Alapjogi Chartája 17. cikk is elismer „A tulajdon használatát, az általános érdek által szükségessé tett mértékben, törvénnyel lehet szabályozni.”

A tulajdonhoz való jog hatóköre kiterjed nemcsak a polgári jogi értelemben vett tulajdonosok, hanem a polgári jogi értelemben vett birtokosok védelmére is [15/2014. (V.13.) AB határozat]. Tehát a tulajdonhoz való jog alanya a tulajdonoson kívül más személy is lehet.

A magyar jog szerint formai követelménye a korlátozásnak az, hogy alapvető jogokra vonatkozó szabályokat törvény állapíthat meg, ezért az alapjogok egyszerű szótöbbséggel elfogadott törvényben is korlátozhatók. Jelen esetben az Nkt. 24. § (4) és (5) bekezdés a törvényi szabály.

Az alkotmánybírói gyakorlat szerint a tulajdonhoz való jog lényeges tartalmát nem részjogosítványai jelentik, hanem – ugyan úgy mint minden más alapjognál – az adott beavatkozás közérdekűségi teszt szerinti vizsgálata alapján dönthető el, hogy sérül-e az alapjog lényeges tartalma.

A tulajdonvédelem köre tehát nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével; azaz sem a birtoklás, használat, rendelkezés részjogosítványával, sem pedig negatív és abszolút jogként való meghatározásával. Az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más.

Az alapjogi tulajdonvédelem sajátosságai miatt az állami beavatkozás alkotmányossága megítélésének súlypontja, az alkotmánybírói értékelés tere a cél és az eszköz, a közérdek és a tulajdonkorlátozás arányosságának megítélése lett. [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, 3194/2014. (VII. 15.) AB határozat]

Jelen esetben a közérdekűség egyértelműen fennáll tekintettel az Nkt. 24. § (4) bekezdésben felsorolt jogokra és alkotmányos elvekre. A korlátozás pedig arányos tekintettel arra, hogy a használatban korlátozott tárgy vonatkozásában csak a birtoklás és a használat ideiglenes korlátozásáról beszélünk, adott esetben [attól függően, hogy kiskorú korlátozottan cselekvőképes avagy nem, vagy nagykorú cselekvőképes] a rendelkezés joga fennáll.

A 2. kérdésre adott válaszukban a pedagógusok felelősségvállalása és a 2. megkeresésükben szereplő megőrzési és kártérítési felelősségre vonatkozó kérdésekre is választ adunk.

Az Nkt. 24. § (5) bekezdése értelmében a Rendeletben foglaltak betartásáért a nevelési-oktatási intézmény igazgatója felel azzal, hogy a Rendeletben, valamint a házirendben meghatározottak szerint gondoskodik a szabályok betartásának ellenőrzéséről, a tárgy átvételéről, őrzéséről, a tanuló, vagy egyéb személy részére történő visszaadásának rendjéről.

Az Nkt. rendelkezései szerint a tárgyak őrzése tekintetében – a tiltott tárgy kivételével – a Polgári Törvénykönyv általános, a szerződésen kívüli károkozásért való felelősségre vonatkozó szabályait kell alkalmazni. A tiltott tárgy őrzése során a tárgyban bekövetkezett kárért a nevelési-oktatási intézmény nem felel.

Mindezek alapján az az állításuk, mely szerint „a Rendelet a pedagóguskora hártja a begyűjtött telefonokért való felelősséget, amely jelentős anyagi és jogi kockázatot jelent számukra” nem felel meg a törvényi előírásnak.

A kárért az Nkt. 24. § (5) bekezdése és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:540. § (1) bekezdése értelmében intézményi felelősség áll fent a tulajdonossal szemben.

Felhívom figyelmüket, hogy iskolák százai már eddig is begyűjtötték a mobiltelefonokat, mégis tudomásunk tömegesen keletkező kártérítési ügyekről. Ha ilyen vitás helyzetek mégis kialakulnának, akkor a kárfelelősséget bírósági úton lehet érvényesíteni.

A 3. kérdésre – az oktatási autonómia és a pedagógiai szabadság korlátozásával összefüggésben – vonatkozó válasz:

A Rendelet a Házirendben történő szabályozás lehetőségével továbbra is az egyes oktatási intézmények hatáskörébe delegálja a Rendeletben foglalt keretszabályok helyi sajátosságoknak megfelelő gyakorlati megvalósítását, így a korábban is meglévő intézményi autonómia nem sérül.

Az Nkt. lehetővé teszi, hogy pedagógiai célból a pedagógusok saját órájuk tekintetében meghatározott időre (tanóra, foglalkozás, tanítási év) engedélyezzék a használatában korlátozott tárgyak használatát, így a pedagógiai szabadság nem kerül korlátozásra és a lehetőség továbbra is biztosított, arra, hogy a pedagógus a használatában korlátozott tárgyakat az oktatásba beépíthesse. A Kormány is támogatja, hogy a tanórákon pedagógiai céllal használják az okoseszközöket, a rendeletnek egyáltalán nem célja ennek ellehetetlenítése.

A 4. kérdésre, azaz az iskolai semlegesség megsértése tekintetében adott válasz:

A jogszabály és az oktatási intézmények politikai semlegessége közt nincs kauzális kapcsolat. A törvénymódosítás és a rendeletalkotás, mint az Alaptörvényből eredő szabályozó eszközök használata nem sérti az oktatási intézmények politikai semlegességét és nem nevezhető politikai nyomásgyakorlásnak sem. A Rendelet a helyi (Házirend) szintű szabályozással és a pedagógusok törvény által biztosított jogával [Nkt. 24. § (4) bek. b) pont bb) alpontja], azaz a pedagógiai célból történő használat engedélyezésének lehetőségével a helyi szintű megoldásokat erősíti és a pedagógiai munka autonómiáját biztosítja.

A 4. kérdésben szereplő észrevétel, mely szerint: „Az iskolákra helyezett nyomás, hogy egyes személyeket kizárjanak az intézmény területéről, tovább rontja a helyzetet, és olyan precedenst teremt, amely veszélyeztetheti a pedagógiai munka szakmai és politikai függetlenségét” az Nkt., a Rendelet és az ahhoz kapcsolódó jogértelmezések kérdéskörében értelmezhetetlen.

A 6. és 7. kérdés a jogalkotásra vonatkozó észrevételekre vonatkozó válasz:

A kérdés tekintetében először is a jogalkotói szándékot tükröző, a 2024. évi XXIX. törvény indokolását szükséges idézni:

„Az iskolákban a közelmúltban a társadalom jogos felháborodását kiváltó esetek történtek a tanárokkal, illetve a diákokkal szemben. Ezek a verbális, vizuális, illetve fizikai támadások az online és az offline térben egyaránt előfordultak. A gyermekek életének védelme, testi, lelki, szellemi és erkölcsi fejlődésük és egészségük elsődleges kérdés. Szintén elengedhetetlen, hogy az iskola épülete, a tanuláshoz megfelelő, biztonságos környezet legyen. A törvényjavaslat ezért egységes szabályozást hoz létre az iskolák területére be nem vihető és bevihető, azonban használatukban korlátozott tárgyakra vonatkozóan azzal, hogy tárgyak konkrét körét a Kormány rendeletben fogja meghatározni.

Az iskolai mobiltelefon-használat jelentős mértékben eltereli a diákok figyelmét a tanulásról, emellett az internetes zaklatásra is lehetőséget teremt. Jelenleg az iskolák házirendje jogosult rendelkezni erről a kérdéstről, azonban az okostelefonok egyre nagyobb elterjedése miatt szükséges egy egységes szabályozás, amelyet minden intézményben alkalmazni lehet. Vannak olyan digitális eszközök, laptopok, tabletek, adott esetben a mobiltelefon is, amely egy-egy tanórán digitális taneszközként is megjelenhet, éppen ezért azt a lehetőséget továbbra is biztosítani kell, hogy ezeket a pedagógus által meghatározott esetekben a diákok tanulási céllal használhassák.”

A fentebb kifejtettek és a hivatkozott indokolás alapján indokolt és szükségszerű volt a jogalkotás ezen eszközeinek igénybevétele.

Az Alaptörvény a jogalkotót ruházza fel azzal, hogy a szükséges intézkedéseket meghozza [törvényalkotással az Országgyűlést és rendeletalkotással a Kormányt]. Ez azt jelenti, hogy egy adott tárgykör korábbi szabályozása nem jelenti azt, hogy a jogalkotó az idő előrehaladtával ne juthatna arra a következtetésre - különös figyelemmel a nemzetközi példákra [pl.: Franciaország, Belgium is bevezeti a mobilkorlátozást] és hazánkban utóbbi időkben történt súlyos és tragikus eseményekre -, hogy a hatékonyság és a törvényben felsorolt jogok védelme érdekében újabb intézkedésre lehet szükség. Ezen döntés meghozatala a jogalkotó felelőssége.

Végül felhívom szíves figyelmét, hogy a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény nem ad lehetőséget a minisztériumoknak állásfoglalás, valamint jogértelmezés adására. Ennek garanciális jelentősége abban áll, hogy megakadályozza, hogy e szervek jogalkalmazói tevékenységükben a jogalkotás funkcióját átvegyék, ezért a Belügyminisztérium e tájékoztatásának jogi kötőereje nincs.

Budapest, elektronikus időbélyegző szerint

Üdvözlettel:

Dr. Maruzsa Zoltán
köznevelési államtitkár

Készült: 1 pld/1 oldal

Kapják: 1. sz. példány: címzett

ZÁRADÉK

A dokumentum elektronikus aláírással hitelesített

BM/24355-2/2024.